

інтелектуальним піратством, а заодно добитися скасування торгових санкцій, уведених США в 2002 році [3, 2].

Останнім часом правоохоронцям все частіше вдається викривати злочини не тільки в комерційних структурах, але і в державних установах. Наприклад, на Закарпатті розкрита шахрайська схема збагачення державними коштами співробітників центрів зайнятості, які, використовуючи службове становище, за винагороду допомагали підприємцям одержувати дотації на створення “липових” робочих місць. Крім того, при активному пособництві співробітників центрів зайнятості більше ста безробітних привласнили кошти, отримані від держави на відкриття власного бізнесу. За інформацією, отриманою в прес-службі Закарпатської обласної прокуратури, безробітні на відкриття своєї справи після відповідної реєстрації в міськвиконкомі і податковій інспекції від держави отримували від однієї до п'яти тисяч гривень. Одержавши на руки гроші, через два-три дні 90% громадян анулювали реєстрацію на підприємницьку діяльність. Частина коштів, отриманих від афери, осідала в кишенях посадових осіб закарпатських центрів зайнятості. У даний момент підраховуються збитки, заподіяні державі. Десять співробітників центрів зайнятості вже звільнені від займаних посад. За фактами корупції в центрах зайнятості Закарпатська обласна прокуратура порушила 15 кримінальних справ [4].

Громадськість та засоби масової інформації також не залишають поза увагою негативні процеси, що спричиняють значні збитки економіці і політичному іміджу України. В одному з популярних видань на розсуд громадськості зазначено, що прізвища декількох українців значаться в європейських рейтингах мільярдерів, акції найліквідніших підприємств порозсовувано по кишенях ватажків найактивніших фінансово-політичних груп. Звісно, що лідери цих угруповань з гордістю задекларують два-три мільйони гривень при реальних активах у 100-1000 разів більше. Причому декларації деяких політиків декларують доходи від цінних паперів, з яких податки не сплачуються.

На відміну від підприємців, у чиновників наразі немає сенсу перейматися проблемами легалізації своїх доходів. Добре з цього приводу сказав народний депутат Степан Гавриш. Припустивши, що в тіньовому секторі виробляється мінімум ще один ВВП, пан Гавриш підвів до думки про бідних міністрів, котрі мають по дві-три дорогі машини по декілька будинків, оформлених на кого завгодно. “Тому ми повинні створити нову систему політичної моралі, — продовжив він думку. — Нинішня влада не спроможна зробити цього, тому що дві третіх тіньової економіки породжують не менше двох третин корупції” [5, 8].

В. Калугін, А. Волченко, М. Ігнат'єв, Н. Бабаніна прийшли до висновку, що тінь з'являється в погано освітлених місцях. Економічна тінь — не виняток. Конфлікт економічних інтересів держави і бізнесу породжує тінь. Основними факторами відходу легальної економіки в тінь є непосильне податкове навантаження; надмірна регламентація економічної діяльності; невинуватене збільшення масштабів державного втручання в економіку.

За оцінками фахівців, *саме через непосильне податкове навантаження 55% усіх підприємств цілком або частково ідуть у тінь*. В Україні вона виявляється у високому рівні відрахувань у фонди соціального страхування, високій ставці ПДВ і вкрай негативній практиці відшкодування цього податку. *Не можна залишити без уваги і “неофіційні” податки, за розмірами цілком порівняні з законодавчо діючими*. Для порівняння: у США тінізація в основному обумовлена високими ставками прибуткового податку. Дослідження, проведені в ряді розвинутих країн, показали пряму залежність між сукупним рівнем оподаткування доходів і масштабами розвитку тіньової економіки. Наприклад, у Греції, Італії, Бельгії і Швеції, де у вигляді податків вилучається 72-78% прибутків, тіньовий сектор найбільш розвинутий. А в США і Швейцарії, де податковий тягар складає відповідно 41,5% і 39,7% масштаби тіні невеликі.

ратифікації Конвенції ООН про транскордонну організовану злочинність (2000 року).

З метою удосконалення та розширення міжнародного співробітництва у боротьбі з економічними злочинами, особливо відмиванням брудних коштів, заплановано забезпечити посилення ролі та відповідальності Національного центрального бюро Інтерполу за здійснення діяльності щодо запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, та боротьби з фінансуванням тероризму. Крім того, НЦБ Інтерполу буде надано додаткове фінансове та матеріально-технічне забезпечення, що дозволить здійснити його модернізацію.

Правоохоронні органи, що ведуть боротьбу з економічною злочинністю, будуть систематично проводити спільні заходи щодо викриття та припинення сумнівних фінансових операцій, які здійснюються фізичними і юридичними особами. Крім того, визнається досить важливим вивчити та узагальнити, з використанням можливостей відомчих наукових установ, міжнародний досвід у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом. На основі зібраних матеріалів пропонується підготувати методичні рекомендації щодо вдосконалення роботи із запобігання, виявлення та припинення правопорушень, пов'язаних із легалізацією (відмиванням) таких доходів [9].

Кабінет Міністрів також вживає заходи щодо посилення боротьби з організованою злочинністю і корупцією. Зокрема, затверджений Кабміном план передбачає посилену координацію дій органів влади по виявленню і знешкодженню організованих злочинних угруповань, що займаються незаконним переміщенням через український кордон товарів, валюти, історичних і культурних цінностей, зброї і наркотиків. План також передбачає посилити роботу з припинення корупції і зловживань серед посадових і службових осіб, що сприяють здійсненню таких контрабандних операцій. Визнано доцільним проведення перевірок законності джерел надходження коштів, залучених для формування статутних капіталів банків і інших фінансових установ, а також забезпечення ефективною протидією легалізації брудних грошей.

Президентом України доручено Фонду державного майна, МВС, СБУ, ДПА за участю Генпрокуратури забезпечити жорсткий контроль за виконанням умов кожного договору купівлі-продажу стратегічно важливого об'єкта, запобігати фактам приватизації через офшорні компанії, як формам приховування реальних власників, джерел походження грошей та ухилення від сплати податків. Поставлено завдання зосередити зусилля на знешкодженні організованих злочинних угруповань, що використовують кримінальні доходи для приватизації об'єктів паливно-енергетичного комплексу, а також вуглевидобувної, металургійної промисловості і сфери обслуговування [10].

Громадська підтримка та контроль. Перший заступник Голови Верховної Ради України Геннадій Васильєв високо оцінив поєднання зусиль громадськості і правоохоронних органів у протидії легалізації “брудних” коштів. Він у своєму виступі поінформував учасників конференції про роботу законодавців щодо формування відповідного правового поля й звернув увагу на недоліки, які свого часу спричинили включення України до “чорного” списку FATF. Ним висловлено сподівання, що такі конференції дадуть новий імпульс для подальшого вдосконалення українського законодавства в боротьбі з “брудними” коштами і тероризмом.

Висновок. Брудні кошти — це пожива для злочинного світу, який не нехтує жодними засобами для досягнення своїх цілей, у тому числі витрачаючи значні кошти на підкуп чиновників та політиків. Так, за даними Світового банку, щорічно з цією метою витрачається близько 80 млрд. доларів [11].

Перспективи подальших розвідок. Науковці та практики, законодавці при

розробці та прийнятті відповідних правових норм враховують, як світовий так і власний досвід боротьби з економічною злочинністю, що сприятиме подальшому посиленню діяльності правоохоронних органів та інших державних і громадських структур, а в кінцевому результаті дозволить виключити Україну із чорного списку FAFT та посилить стабільність економічного розвитку нашої держави.

Крім того, передбачається посилити координацію дій для виявлення і знешкодження злочинних угруповань, що використовують кримінальні доходи для приватизації об'єктів паливно-енергетичного комплексу, вугледобувної, металургійної промисловості, сфери обслуговування й інших прибуткових об'єктів. Планується також ряд заходів для недопущення злочинних угруповань до подальшої приватизації стратегічних об'єктів. З метою поліпшення координації діяльності учасників системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, активізації міжнародного співробітництва у зазначеній сфері запропоновано утворити міжвідомчу робочу групу з дослідження методів та тенденцій у відмиванні доходів, одержаних злочинним шляхом, з числа представників Державного департаменту фінансового моніторингу, ДПА, МВС, Державної комісії з регулювання ринків фінансових послуг України, Державної комісії з цінних паперів та фондового ринку, СБУ, Мінюсту, МЗС, Міністерства економіки та з питань європейської інтеграції України, ДМС, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Адміністрації Президента України, НБУ, Генпрокуратури, експертів з фінансових питань, для проведення аналізу ефективності заходів, що вживаються для запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, додержання при цьому конституційних прав і свобод людини і громадянина.

Література

1. Краснодарська А. Від досягнутого до практично-пріоритетного // Урядовий кур'єр. — 2003. — 25. 07. 2003.
2. Часокова О. Крепнут финансовые позиции // Киевские ведомости. — 2003. — 24. 07. 2003.
3. Антипіратська коаліція // Киевские ведомости. — 2003. — 18. 06. 2003. — С. 2.
4. На Закарпатті розкрита крупна грошова афера // [http://www. i-news. org. vlasti. net](http://www.i-news.org.vlasti.net).
5. Припишіть бабульку до мільйона. Нулів у кишнях українців побільшало // Політика і культура. — 2003. — №18. — 08. 052003-15. 052003. — С. 8
6. Калугин В., Волченко А., Игнатъев М., Бабанина Н. Тень, закрывающая солнце // Бизнес. — 2003. — № 22. — 02. 06. 2003. — С. 36-46.
7. Закон України № 964-IV від 19. 06. 2003 “Про основи національної безпеки”.
8. Кінець фіктивним фірмам // Урядовий кур'єр. — 2003. — 08. 052003.
9. Указ Президента України № 740/2003 від 22. 07. 2003 “Про заходи щодо розвитку системи протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, і фінансуванню тероризму”.
10. Кабмін має намір підсилити боротьбу з організованою злочинністю і корупцією // [http://www. podrobnosti. com. ua](http://www.podrobnosti.com.ua)
11. Королюк В. “Брудні” кошти — небезпека для суспільства // Голос України. — 2003. — 21. 06. 2003.

В. Т. Билоус, профессор, заслуженный юрист Украины

Академия государственной налоговой службы Украины,
ул. Карла Маркса, д. 31, Ирпень, 08201, Украина

КООРДИНАЦИЯ УПРАВЛЕНИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНЫМИ ОРГАНАМИ БОРЬБЫ С ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ПРЕСТУПНОСТЬЮ РАЗВИВАЕТСЯ И ЗАКОНОДАТЕЛЬНО ЗАКРЕПЛЯЕТСЯ

РЕЗЮМЕ

По оценкам специалистов, вследствие непосильного налогового бремени 55% всех предприятий полностью или частично “уходят в тень”. “Неофициальные” налоги по размерам вполне сравнимы с законодательно установленными. Но уровень организации борьбы с этими негативными явлениями повышается. Предложено создать межведомственную рабочую группу для исследования методов и тенденций по отмыванию доходов, полученных преступным путем. В состав этой группы планируется включить представителей ГНА, МВД, ГКЦБФР, ГКРРФУ, СБУ, Минюста, МИД, Минэкономики, ГТС, НБУ, Генпрокуратуры.

Ключевые слова: отмывание денег, коррупция, координация правоохранительных органов.